Lakivaliokunta on pyytänyt selvennystä eräisiin maksukortteja koskeviin kysymyksiin.

Tietosuojavaltuutetun toimisto ja EOAK pitivät epäselvänä sitä, miltä osin maksukortin valvonnasta kertyviä tietoja voidaan käsitellä.

Yleisvalvonta tarkoittaisi käytännössä myös henkilötietojen käsittelyä, mutta se mahdollistaisi vain maksutapahtumien lukumäärien ja rahamäärien käsittelyä. Päätös valvonnan kohdistamisesta yksittäisen vangin tilitietoihin voisi perustua automatisoidun valvonnan havaitsemaan poikkeavaan tapahtumaan tai Rikosseuraamuslaitoksen muun toiminnan yhteydessä ilmenneeseen syyhyn taikka muulta viranomaiselta tulleeseen tietoon. Yksityiskohtaisempi erityisvalvonta voisi kattaa myös perustuslakivaliokunnan tarkoittamia arkaluonteisia tietoja.

Miksi 3. lakiehdotuksen turvallisuustietorekisteriä koskevassa 8 §:n 3 momentin 1 kohdassa ei rajauduta 1. lakiehdotuksen 5 luvun 3 a §:n 2 momenttiin (eli päätöksen myötä tehtävään erityiseen valvontaan) vaan viitataan koko 3 a §:ään (eli myös maksukorttien yleisvalvontaan)?

Vastineessa ehdotetussa muodossa vankeuslain 9 luvun 3 a §:n 1 momentissa ja tutkintavankeuslain 5 luvun 3 a §:n 1 momentissa säädetään, mihin tietoihin yleisvalvonta kohdistuu, eli yksinomaan maksutapahtumien lukumäärään ja rahamäärään. Pykälän 2 momentissa puolestaan täsmennetään, että erityisvalvonta kohdistuisi maksukorttitilin tietoihin.

Vastineen mukaisesti 3. lakiehdotuksen 8 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan turvallisuustietorekisteri voi sisältää 4 §:ssä tarkoitettujen henkilön yksilöintitietojen lisäksi 1 momentissa tarkoitettuun epäilyyn sekä 2 momentissa tarkoitettuun tapahtumaan liittyviä:

1) vankeuslain 9 luvun 3 a §:ssä sekä tutkintavankeuslain 5 luvun 3 a §:ssä säädettyyn maksukortin käytön valvontaan liittyviä tietoja;

Tietosuojavaltuutetun toimiston mukaan sääntelyn tulee kattaa käsiteltävät henkilötiedot kokonaisuudessaan. Tästä johtuen oikeusministeriön käsitys on, että säännöksessä on tarpeen viitata kumpaankin pykälään kokonaisuudessaan, jotta sekä maksutapahtumien lukumäärä ja rahamäärä että maksukorttitilin yksityiskohtaisemmat tiedot tulevat katetuiksi. Vaikka erityisvalvonta sinänsä on tarkoitettu kohdistumaan yksittäisen vangin maksutilitietoihin, samalla voisi olla tarpeen käsitellä myös maksutapahtumien lukumääriä ja rahamääriä koskevia tietoja. Kaikki nämä voidaan yksittäiseen henkilöön yhdistyessään katsoa henkilötiedoiksi rikosasioiden tietosuojalain laajan määritelmän mukaisesti.

Kuten vastineesta käy ilmi, Rikosseuraamuslaitoksen osalta henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan lisäksi tietosuoja-asetuksen, tietosuojalain, rikosasioiden tietosuojalain sekä henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain säännöksiä näiden lakien soveltamisalaa koskevan rajauksen mukaisesti. Maksukortin liikkeellelaskijan suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn sovellettaisiin kaikilta osin tietosuoja-asetusta ja tietosuojalakia. Maksukorttitileihin liittyvän henkilötietojen käsittelyn osalta sääntely on siten kattavaa.

Mihin siis kirjataan/missä käsitellään 1. LE:n 5 luvun 3 a §:n 1 momentin yleisvalvonnan tietoja?

Voimassa olevan henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain 8 §:n 2 mom. 5 kohdan mukaan turvallisuustietorekisteri voi sisältää tili- ja rahaliikennetietoja. Ehdotettu uusi 8 §:n 3 momentin 1 kohta on hallituksen esityksen mukaan tarkoitettu vastaamaan sisällöllisesti voimassa olevaa säännöstä, mutta sisältö olisi aiempaa täsmällisempi. Sekä tässä kohdassa että

vankeuslaissa ja tutkintavankeuslaissa tarkoitettu maksukortin käytön valvonta voi käsittää kumpiakin tietoja. Myös yleisvalvonnan kattamia maksutapahtumien lukumäärää ja rahamäärää koskevia tietoja voidaan siten tallentaa turvallisuustietorekisteriin. Rikosseuraamuslaitos tekee sopimuksen maksukortin toimittamisesta kortin liikkeellelaskijan kanssa. Liikkeellelaskija myöntää maksukortin, joka nimetään vangille, mutta sopimusosapuolia ovat Rikosseuraamuslaitos ja maksukortin liikkeellelaskija. Vangin tulee sitoutua kortin käyttöehtojen noudattamiseen. Jos vanki ei sitoudu ehtojen noudattamiseen hänelle annetaan maksukortti, jota voi käyttää ainoastaan vankilassa. Tältä osin henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan suoraan tietosuoja-asetuksen säännöksiä, ja rekisteröidyn henkilötietojen käsittelyperusteena on rekisteröidyn suostumus (tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohta). Tältä osin tarkempi rekisterisääntely ei ole tarpeen. Turvallisuustietorekisteriin tallentamisesta on tarpeen säätää, kun turvallisuustietorekisteriin tallentaminen perustuu mahdolliseen väärinkäytösepäilyyn. Tietojen käsittely tässä rekisterissä puolestaan kuuluu rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan.

Lisäksi teknisen valvonnan tallenteiden osalta EOAK (lausunnon s. 4) toteaa, että ” Samalla olisi syytä arvioida, onko tarvetta säätää erikseen vankilan alueen ja tilojen, sekä tapaamistilojen teknisen valvonnan henkilötietojen käsittelystä tavalla, joka mahdollistaa rekisteröityjen oikeuksien toteuttamisen asianmukaisella tavalla. On mahdollista, että vankilan alueen ja tilojen osalta on perusteltua rajoittaa rekisteröidyn oikeuksia enemmän kuin tapaamistilojen osalta.”

Oikeusministeriö on vastineessaan ehdottanut, että asian selventämiseksi ehdotettua henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain 8 §:n 3 momentin 4 kohtaa muutettaisiin seuraavasti:
4) vankeuslain 16 luvun 1 ja 1 a §:ssä tarkoitetussa valvonnassa saatuja tietoja;

Lisäksi vastineessa on ehdotettu täsmennettäväksi 7 §:ää siten, että tietoihin voisi sisältyä myös vankeuslain 16 luvun 1 a §:ssä tarkoitettuun valvontaan liittyviä tallenteita, jos ne ovat välttämättömiä laitosjärjestyksen ja laitosturvallisuuden ylläpitämiseksi. Henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annettu laki on rekisterisääntelyä, joka täydentää yleisesti sovellettavia henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä. Tässä tapauksessa rekistereitä ja tiedonluovutuksia tai tiedonsaantia koskevia säännöksiä lukuun ottamatta kaikkiin henkilötietojen käsittelytoimiin sovelletaan sellaisenaan rikosasioiden tietosuojalakia. Siinä säädetään myös yksityiskohtaisesti rekisteröidyn oikeuksista, jotka koskevat myös henkilötietojen käsittelyä teknisen valvonnan yhteydessä.

Oikeusministeriön vastineessa (s. 14) ehdotetaan pykälämuutosta 3. lakiehdotuksen 29 a §:n osalta niin, että ”hallinnointi” korvataan pykälässä ”vankeuslain 9 luvun 3 ja 4 §:ssä säädettyjä tehtäviä varten”. Kattaako pykälämuutosviittauksenne sen, mitä hallinnoinnilla halutaan kattaa vai pitäsikö vastineen pykälämuutoksenne perustella suppeammin kattamaan vain se mitä vankeuslain 9 luvun 3 ja 4 §:n sisältä on (ja miten sen kuvaisitte)?

Tarkistatteko vielä, että tuo on kuranttia, koska tämä hallinnointia koskeva asia oli PeV:n lausunnossa ponsiasia eli keskeisimpiä asioita.

Kyllä. Pykälissä, joihin ehdotetussa sanamuodossa viitataan, on kyse maksukortin käyttöön liittyvät Rikosseuraamuslaitoksen tehtävät kokonaisuutena, vaikka säädettyjä tehtäviä on vain pari (tutkintavankeuslain 5 luvun 3 a § ja vankeuslain 9 luvun 3 a §). Pykäläviittaukset täsmentävät samalla säännöstä siten, että tarkoitus on täyttää perustuslakivaliokunnan asettama edellytys.